

שמואל טעמא דתנא דידן קאמר -

תנא explained the reason of our שמואל

OVERVIEW

The משנה stated that a מציאה of a קטן belongs to his father. שמואל explained the reason is because the child (when he picks up a מציאה) brings it directly to his father. The גמרא interpreted שמואל to mean that the קטן is not זוכה for himself at all. This seems to contradict another ruling of שמואל that the הלכה is according to יוסי (ר' (לקט), which [seemingly] indicates that a קטן is זוכה לנפשיה מדאורייתא. The גמרא resolved this contradiction by saying that שמואל indeed agrees with ר' יוסי that a קטן has זכיה לנפשיה; however שמואל was explaining the view of the תנא of our משנה who maintains that a קטן has no זכיה at all. תוספות explains why שמואל did not interpret the משנה according to his own view that a קטן does have זכיה לנפשיה מדאורייתא.

תוספות asks:

ואם תאמר אמאי לא אוקמה בטעמא דידה -

And if you will say; why does not שמואל establish the משנה according to his reasoning -

דסבר שמואל דזכי לנפשיה מדאורייתא -

- מאורייתא שמואל maintains that a קטן can acquire a מציאה for himself
ומדרבנן אבוא זכי מיניה משום איבה¹ וכרבי יוסי -

And his father is זוכה from him מדרבנן because of 'enmity'² and the משנה will follow the view of ר' יוסי. Why did שמואל choose to explain that מציאת קטן לאביו is because זכיה לנפשיה אצל אביו, which indicates that a קטן has no זכיה לנפשיה, when שמואל could have said the reason מציאת קטן לאביו is because of איבה, and a קטן indeed does have זכיה לנפשיה even מדאורייתא (as שמואל rules according to ר' יוסי).

תוספות answers:

ויש לומר דקטן דקתני במתניתין משמע ליה בקטן ממש³ -

And one can say; that it seems to שמואל that the term קטן used in our משנה refers to an actual קטן -

¹ When we assume that a קטן is זוכה לנפשיה, the (only) reason that the חכמים would grant the מציאה to the father is because of 'איבה', but not because זכיה לנפשיה אצל אביו. See previous footnote # 12.

² The father will be upset that despite that he is supporting his son, the son keeps the מציאה.

³ rather the terms קטן וגדול depends on whether he is supported by his father. שמואל disagrees and maintains that קטן means ממש קטן, and even if he is not זכיה לנפשיה nevertheless the תנא of our משנה maintains that מציאתו belongs to his father.

ואף על פי שאינו סמוך על שלחנו –

And even though this קטן is not supported by his father -

ואילו היה זוכה לעצמו מן התורה לא היה להם לתקן שיזכה אביו –

And if this קטן would be זוכה לעצמו מן התורה (as ר' יוסי [seemingly] maintains) the חכמים should not have instituted that his father should acquire the מציאה -

כיון דליכא איבה שהרי אינו סמוך על שולחנו –

Since in this case there is no איבה for he is not שולחנו and since the rule is that it does belong to his father (even if שולחנו על שולחנו) we must -

אלא ודאי לא זכי לנפשיה כלל אלא לאביו שבשעת הגבהה מגביה לצורך אביו:⁴

Rather say that the קטן is certainly not זוכה לנפשיה at all, but rather he is זוכה for his father, because at the moment he picks it up, he picks it up for his father.

SUMMARY

סמוך על קטן in our משנה refers (even) to a קטן who is not זוכה לנפשיה (מדאורייתא), and therefore if the קטן would be זוכה לנפשיה, there would be no תקנה that his father should acquire it since there is no איבה. We must therefore conclude that the קטן has no זכיה לנפשיה at all.

THINKING IT OVER

Do יש זכיה לקטן and יוסי maintain (at this point when we assume that קטן לאביו) that (לנפשיה מדאורייתא) מציאת קטן לאביו?⁵

2. Why does תוספות assume⁶ that a קטן who is not שולחנו אביו will pick up his מציאה for his father?!

⁴ See 'Thinking it over' # 2.

⁵ See בל"י אות תו and נח"מ.

⁶ See footnote # 4.